

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

19.08.2013 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Капитал](#)

✓ **Енергетиката се нуждае от трайни решения**

5-те процента намаление на цената отклонява дебата от важните проблеми в сектора

Бурното, неконтролирано изграждане на възобновяеми източници на енергия, а също стесняване то на пазарната среда изостриха проблема със структурата на българската енергетика. Тя и преди не е била особено добра или пък балансирана*, което винаги е създавало проблеми с планирането и управлението ѝ. Сега обаче ситуацията става по-тежка.

Трябва да подчертаем, че интегрално понятие структура на електроенергетиката не съществува. Има отделни разрези, например на енергийните източници (видове енергоносители), на възрастта на системообразуващите, на единичните мощности, на маневрените свойства, на наличните и поддържаните резерви, на пазарната среда и пазарните субекти (включително наличието на монополно или господстващо положение), на сигурността на доставката и т.н. Анализът на отделните структурни разрези е задължителен при вземането или лицензирането на инвестиционни решения, за да се коригират наличните (натрупани, нововъзникнали или очаквани) деформации. За съжаление този подход е далеч от упражняваната практика, подчинена на волунтаризма и корпоративния (вътрешен и външен) натиск. В последните години видяхме, че приоритет може да бъде всичко - изграждане на атомна централа, нови въглищни ТЕЦ, възобновяеми енергийни източници, разширяване използването на природен газ в бита, енергийна ефективност...

Възрастова структура

Възрастовата структура на действащите електроцентрали, без изключение позволява животът им да бъде удължен с минимум 15 години. През изтеклите 10 години успешно бяха рехабилитирани ТЕЦ "Марица-изток 2" и ТЕЦ "Марица-изток 3". Сега те работят в пълно съответствие с изискванията за опазване на околната среда, с 6% повишена икономичност и увеличена с 238 MW мощност. Пред стои рехабилитиране и на АЕЦ "Козлодуй". За съжаление обаче рехабилитирането на ТЕЦ "Варна" (1260 MW), ТЕЦ "Бобов дол" (630 MW) и ТЕЦ "Русе" (220 MW) и превръщането им в пълноценни подвърхови мощности беше компрометирано.

Добре рехабилитирани, тези мощности, особено атомните и термичните електроцентрали, отстъпват по отношение на основните показатели като икономичност, сигурност, разполагаемост, маневреност, обслужващ персонал и т.н. от новоизгражданите. Тези неблагоприятни последици на възрастовата структура могат да бъдат частично компенсирани посредством внимателно "вписване" на евентуалните нови мощности в електроенергийния баланс на страната, с избора на енергоносител, подходящи параметри, единична мощност и т.н. Възможностите за рехабилитиране на наличните генериращи мощности, включително на ТЕЦ "Варна", ТЕЦ "Бобов дол" и ТЕЦ "Русе", е благоприятна предпоставка за отлагане на инвестиционните решения за нови мощности до 2025 г., даже и след това.

Възрастовата структура на преносната мрежа, частично модернизирана, може да обслужва вътрешното електропотребление и износа на оперативните излишъци до един доста отдалечен хоризонт. Това обаче не се отнася за разпределителната и най-вече за мрежата НН, за което са необходими значителни инвестиции.

Структура на енергийните източници

Тя е близка до средната за Европейския съюз. Това дава основание на някои среди да я оценят формално като добра и да препоръчат да се запази в бъдеще посредством "хармонично развитие", според което изведените от работа ядрени мощности се заменят априори с нови такива - изграждането на АЕЦ "Белене" (2000 MW) или АЕЦ "Козлодуй" 3 (1000 MW). Един по-внимателен анализ показва, че това схващане е уязвимо поради факта, че ядрените електроцентрали са нискоманеврени, с високи специфични капиталовложения. За да бъдат рентабилни, те трябва да поддържат висока използваемост, от порядъка на 7500 - 8000 часа годишно. Това означава, че са безалтернативни за базовата част на товаровата диаграма, за която има и други конкуренти - ТЕЦ на източномаришки въглища, топлофикационни и заводски електроцентрали, ВЕЦ на течащи води (включително подязовирни при пълноводие), ветрогенератори и фотоволтаици. Този недостатък на структурата на енергийните източници се прояви остро от началото на настоящата година, когато електропотреблението отбеляза драстично намаление.

Структура на единичните мощности

Прието е, че единичната мощност на агрегатите не трябва да превишава 10% от текущото натоварване на електроенергийната система (виж графиката за структурата). През летния период това натоварване е в границите 2700 - 4500 MW, а през зимния - съответно 3600 - 6700 MW. Докато участието на България в ENTSO-E и инсталирането на модерна противоаварийна автоматика притъпи неблагоприятното въздействие на големите мощности върху сигурността на електроенергийната система, то съчетаването им с останалите конкуренти при намалено електропотребление остана нерешен, вероятно и нерешим в обозримото бъдеще проблем, освен ако не се открие начин за дългосрочен износ на наличните излишъци. От позицията на настояще то може да се твърди, че нови мощности с единична мощност, по-

голяма от 300 - 400 MW, е неприемливо за електроенергийната система на България, а изградените вече два 1000-мегаватова блока ще създават още много дълго време проблеми от режимен характер.

Трябва да се има предвид, че се очертава бъдеще на т.нар. разпределени (много на брой малки) източници, предимно фотоволтаици и ветрогенератори, с неравномерно в денонощен и сезонен разрез участие в товаровата диаграма на енергийната система. Това прави структурата на единичните мощности особено значима, а водните електроцентрали с малки и средни изравнители като балансиращи - много перспективни.

Структура на резервните мощности

Понастоящем българската електроенергетика разполага с около 2000 MW резервни мощности. Част от излишния потенциал (огромно бреме върху цената на електроенергията) се използва за износ на електроенергия срещу различни отстъпки (преносни такси, разходи за поддържане и охрана и др.).

Наличието на неизползвани мощности, престоят на които се заплаща срещу т.нар. разполагаемост, увеличава разходите за производство на електроенергия. От друга страна, наличието им беше (и още е такава) предпоставка за отлагането на инвестиции в изграждането на нови до пълното им натоварване. За съжаление тази заварена благоприятна предпоставка беше игнорирана и бяха пропилены милиарди за изграждането на ненужни обекти.

Много голям потенциал за България (приравнен условно с резервна мощност) се крие в енергоспестяването и енергийната ефективност. Тя е една от причините за задържане на електропотреблението за дълъг период от време на едно равнище, независимо от нарастването на БВП.

Структура на маневрените свойства

Близо 59% от наличните мощности са нискоманеврени; за 6% - заводските и топлофикационните електроцентрали, товарът зависи от потреблението на топлина от консуматорите, а за 8.5% - фотоволтаиците, ветрогенераторите и ВЕЦ на течащи води - от климатичните условия. Маневрени са подязовирните ВЕЦ и ПАВЕЦ - около 16%. Отсъстват типични подвърхови мощности с възможности за дълбоко намаляване на товара и често пускане и спиране. Наличната структура на маневрените свойства създава проблеми от режимен и икономически характер. Например типично базовите блокове, според конструкцията, технологията на изгаряне и горивната база в "Марица-изток", се използват за регулиране на честотата и мощността и овладяване на минималните товари на електроенергийната система. Крайно непрофесионални са мненията на някои енергийни експерти, че на България са необходими нови базови мощности. Напротив - необходими са маневрени мощности, които да компенсират наличните, нововъзникналите и очакваните проблеми от въвеждането на възобновяеми източници. Затова въвеждането на хидровъзела "Цанков камък" е оправдано (отделен е въпросът за цената), а на "Горна Арда" - необходимо, но недостатъчно.

Структура на доставките на енергоносители

Около 50% (2012 г.) от енергоносителите за производство на електроенергия се доставят от Русия, останалите са с национален произход; между 28.3% и 39% от електроенергията се произвежда от източноаришки въглища, а над 32.2% - от АЕЦ "Козлодуй". Тази структура, поради прекалено големия сегмент на доставките, от една страна, е крайно неблагоприятна както за страната, така и за предстоящото (превърнало се в химера) дерегулиране на енергийния пазар.

Структура на пазарните субекти и пазарната среда

За да има пълноценен пазар, трябва да са налице пълноценни пазарни субекти - производители, търговци и консуматори на електроенергия. Тук е един от най-големите ни проблеми, тъй като съществува порочната практика пазарната среда да се "създава" с декларации. Така появата на истински пазарни субекти не се очертава в близкото бъдеще.

За да бъдат реални участници в пазара вътре и извън страната, производителите на електроенергия трябва да бъдат равнопоставени в конкурентната среда. На това изискване не отговарят над 90% от електроцентралите - ТЕЦ "Марица изток 1", ТЕЦ "Марица изток 3", ВЕИ са с дългосрочни договори за изкупуване на електроенергията; електроенергията от топлофикационните и заводските централи се изкупува преференциално като съпътстващо производство на топлина (възползвайки се от това, собствениците правят всичко възможно да докажат по-голямо производство); подязовирните ВЕЦ служат за регулиране на електроенергийната система и напояване. Останалите - ТЕЦ "Бобов дол", ТЕЦ "Марица-3", ТЕЦ "Варна" и ТЕЦ "Русе" - имат задължения по приватизационните договори, а ТЕЦ "Марица-изток 2" и АЕЦ "Козлодуй" са държавни.

ТЕЦ "Марица-изток 2" продава по-евтина електроенергия от другите електроцентрали в "Марица-изток", тъй като в цената ѝ не влиза откупването на инвестицията за промяна на собствеността, а част от инвестициите за модернизация и екологизиране са от компенсациите за затваряне на блоковете в АЕЦ "Козлодуй". АЕЦ "Козлодуй" не отчита основни фондове, защото те счетоводно отдавна са амортизирани, не плаща за външната охрана на обекта, защото това извършва държавата, вносът на ядрено гориво е без мито, защото то е с "национален" произход, вноските срещу ядрен риск не покриват евентуалните щети, а първата модернизация беше извършена от компенсациите за спиране на малките блокове.

В същото време конкурентен внос не се допуска, защото има свръхпотенциал на националните производители.

От горното следва, че пазарът на производителите е толкова изкривен, че допуска свободно изкупуване (за вътрешността и износ) на електроенергия само от двама производители - ТЕЦ "Марица изток 2" и АЕЦ "Козлодуй", които практически са субсидирани от държавата. Освен това държавата (парламентът) реши да освободи износа на електроенергия от такси за покриване на т.нар. задължения към обществото - за зелена, кафява енергия и по дългосрочните договори на НЕК, което не може да бъде друго освен държавна подкрепа.

Очевидно е, че без изработване на цялостна стратегия (колкото и да е компрометирано това понятие) проблемът с липсата на пазарна среда ще остане.

Като пример за неправилно структурирани пазарни субекти ще посоча комплекса от рудници и електроцентрали "Марица-изток" - рудник - държавна собственост, монополист спрямо електроцентралите; ТЕЦ "Марица-изток 1" - частна, нова, със скъпа електроенергия; ТЕЦ "Марица-изток 3" - частна, рехабилитирана, с относително скъпа електроенергия; ТЕЦ "Марица-изток 2" - държавна, рехабилитирана, с държавна помощ, с относително евтина електроенергия. Нито един от тях не е пълноценен пазарен субект. Това би се променило, ако електроцентралите заедно с рудниците участват заедно на пазара, но с краен продукт - електроенергия, без регулиране на цената на въглищата.

Като изключим НЕК и ЕСО, които са добре позиционирани във веригата производител - потребител на електроенергия (но натоварени с политически проекти като АЕЦ "Белене"), на преден план излиза проблемът с електроразпределителните дружества, обявени за монополни доставчици на електроенергия за бита, общините, малкия и средния бизнес, присъединени към мрежите средно и ниско напрежение.

Твърдя, че приватизирането на електроразпределителната дейност в този ѝ вид беше грешка. Парите от приватизацията/инвестициите, близо 700 милиона евро, отидоха в общия бюджет, а сметките на потребителите на електроенергия се увеличиха - натоварени с тези инвестиции. Освен това новите собственици завариха мрежите средно и особено ниско напрежение в лошо техническо състояние, с огромни (над 22%) търговски и технически загуби. За да бъдат приведени в състояние до европейските изисквания за сигурност на доставките и реализирани загуби са необходими значителни инвестиции (изключвам т.нар. умни мрежи за управление на консумацията и други постижения на техническия прогрес), които не са налице и могат да се осигурят или за сметка на печалбата на собствениците или посредством цената на електроенергията.

Възможна (но не единствена) алтернатива на модела на електроразпределителните предприятия (в този им вид) са общинските електроснабдителни дружества със смесени (общински и частни) капитали. Предимствата на този модел са много: общината може да бъде реален пазарен субект с възможности да избира доставчик от свободния пазар на електроенергия (в полза на гражданите, малкия и средния бизнес и присъщите ѝ дейности - водоснабдяване, улично осветление и т.н.), дейността в общината е обзрима, с реални възможности за граждански контрол; общината по-лесно може да "мобилизира" наличните на територията възобновяеми енергоизточници и т.н. В перспектива е възможно общинското електроснабдително дружество да се развие до дружество за енергийно обслужване (топло- и газоснабдяване и др.). Моделът на общински електроснабдителни (енергообслужващи) дружества може да бъде тестван при наличие на инициатива от общините, независимо от действащия понастоящем монополен модел и регулирано електроснабдяване.

Днес, когато се правят опити, почти силово, с държавна намеса да бъде намалена цената на електроенергията, очаквам въпроса време ли е да се занимаваме със структурата на българската електроенергетика. Повярвайте ми, бързи и трайни решения на днешните проблеми няма. Необходимо е да се търсят не палиативни, а стратегически решения, за което са нужни експертност и политическа воля. И граждански натиск, разбира се.

**Преди десет години ст.н.с. инж. Георги Босев публикува във вестник "Капитал" (02.08.2003 г.) анализ на "структурата" на българската електроенергетика. Още тогава той алармира, че "структурата" (по-точно структурните разрези) на българската електроенергетика не е нито толкова добра, нито толкова балансирана, за да бъде проектирана в бъдещето. Инж. Босев има дългогодишен стаж в енергийния сектор, работил е в различни централи, "Енергокибернетика", "Техенерго", сега в "Тотема инжинеринг"*

[Вестник Капитал Daily](#)

✓ България отново пред риск от загуба на еврофондове

22 млн. лв. по програма "Рибарство" могат да бъдат отписани

Страната може да изгуби още 22 млн. лв. по европейската програма "Рибарство и аквакултури". В момента земеделското министерство готви искане за удължаване на срока за изпълнение на част от проектите на рибарите, които няма да бъдат завършени заради бюрократични спънки. Пред БНТ зам.-министърът на земеделието и храните Валентина Маринова съобщи, че до момента са договорени 87 на сто от парите по програмата, които надхвърлят 200 млн. лв. Изплатените средства обаче са далеч по-малко - едва 32% от бюджета.

Загуба след загуба

Най-малката европейска програма - за "Рибарство и аквакултури", която тръгна с огромно закъснение от около 3 години, беше първата, по която бяха изгубени европейски пари. Заради правилото n+2, според което заложеният бюджет за всяка година трябва да бъде разплатен максимум до две години след това, България изгуби безвъзвратно над 8 млн. лв. от бюджета за 2009 г. Впоследствие от програмата бяха отписвани и други суми, като според актуалната информация на земеделското министерство досега загубите са за 26 млн. лв. С тях обаче съвсем не са преодолени проблемите в усвояването на парите. Според настоящите прогнози на агроведомството в момента има реален шанс от нова загуба на пари - въпросните 22 млн. лв. до края на годината, съобщи БНТ. Ако това се случи, за този програмен период България ще е пропуснала да усвои около 1/4 от парите на програмата.

Екшън план

Земеделското министерство е започнало работа по план за "спасяване" на средствата. Според зам.-министър Валентина Маринова, цитирана от БНТ, ще се иска от Брюксел удължаване на срока за проектите на т.нар. малки рибарски групи (най-често става въпрос за обединение на няколко местни рибарски лодки и общини с обща цел - например създаване

на пазар за прясна риба). Искането ще е за минимум пет месеца отгоре, т.е. до пролетта на следващата година. "Няма унификация на поднормативната уредба, има много подписани договори, които все още не са започнали, защото са подписани и са прилагани при неясни правила", коментира зам.-министърът. Тя посочи, че кредитните досиета на малките рибари са къси, банките не ги приемат като надеждни клиенти.

Очакван резултат

Въпреки че европейската програма по рибарство е най-малката и се очакваше да няма сериозни проблеми с усвояването на парите по нея заради възможността да се изпълняват по-големи проекти (например за модернизиране на рибарски пристанища), това не се случи. Причината за закъснението е, че българската администрация протака прекалено дълго процедурите за стартирането ѝ - чак три години след влизането на България в ЕС бе получена от Брюксел т.нар. Оценка за съответствие. Проблемите обаче не спряха дотук, тъй като бе пропиляно още време за отваряне на мерките, за които, неясно защо, месеци наред не бяха изготвяни необходимите наредби. Рибарските сдружения допълват, че стартът на програмата е съвпаднал с финансовата криза, която е отказала част от фирмите в сектора да кандидатстват с проекти заради поскъпналия банков ресурс. Слаб бе интересът и към общинските проекти като по-голямата мярка за модернизиране на рибарски пристанища, едва през януари тази година бе одобрен първият проект, подаден от местната администрация в Бургас.

Последни и при новите програми

България изостава драстично и с писането на бъдещата рибарска програма, която ще се изпълнява след 2014 г. Въпреки че дотогава остава около половин година, все още няма дори чернова на новата програма. Преди около месец директорът на дирекция "Програмиране на средствата от ЕС" в Министерския съвет Добринка Кръстева съобщи на кръгла маса, че сред всички бъдещи програми най-изостаналата е тази за рибарство и аквакултури. По думите ѝ до 30 юли е трябвало да бъде готов първият ѝ вариант. По информация на "Капитал Daily" той все още се изготвя.

В следващия програмен период основните приоритети на Брюксел в сектор "Рибарство" са за опазване на водите и рибните ресурси и подпомагане на малките фирми в рибарския сектор. Най-вероятно сумата ще е по-малка от сегашните 200 млн. лв.

Вестник Сега

✓ Димитър Греков обеща електронен регистър на земеделците

Нова дирекция ще анализира и планира продукцията на българските производители

Нова идея за подпомагане на родните производители - електронен регистър, обяви през уикенда земеделският министър Димитър Греков. До 1 октомври в него трябва да се включат всички земеделските производители. Така те щели да излязат на открито - да се знае кой какво произвежда и какъв е пазарът. Целта на регистъра е да се получи точна информация за количествата на земеделската продукция, за да може тя да се предложи на големите търговски вериги.

Вписването в регистъра ще бъде безплатно и ще става в областните дирекции по земеделие, обясни Греков. Но и в момента данните за количеството на засетите площи и вида на производството би трябвало да се поддържат в регистър точно от областните дирекции по земеделие. Не е ясно и колко ще струва новата електронна система за регистрация.

"Искаме да изнасяме нашите зеленчуци и плодове за големите търговски вериги в ЕС, те също искат да изкупуват българска продукция, но тя трябва да им бъде доставена в определени срокове, количества и опаковки. А в момента ние не знаем какви площи от дадена култура са засети, какви са количествата и сроковете, за които могат да бъдат доставени", заяви агроминистърът в Пловдив. Там той откри пазар на производители от региона, разположен безплатно в близост до хипермаркет. "За съжаление сега много наши производители не отговарят на условията на веригите магазини както финансово, така и като качество, срокове за доставка. Повечето от тях нямат и опаковки. Веригите ни предлагат освен пазар и опаковки. Точно за тази цел е необходимо да има регистър на българските производители", каза Греков, без да уточни как точно регистърът ще помогне за качеството или за доставката на родните стоки.

Нова дирекция в Министерството на земеделието и храните - за анализ, контрол и планиране на продукцията на българските производители, ще помага в подготовката за износ на наши стоки, каза още Димитър Греков. В момента в Министерството на земеделието и храните има над 20 дирекции, в които работят 566 души.

Вестник Труд

✓ Бедността гони децата от училище

България изсипва от 2007 г. досега милиони левове по различни програми, за да задържи децата в училище (нищо че по конституция образованието до 16 г. е задължително), да овладее неграмотността и оттам да вдигне икономическите показатели. По най-различни проекти са налети над 415 млн. лева. Отделно само по оперативната програма "Развитие на човешките ресурси" (2007-2013) са заделени 393 млн. лв. за подобряване на достъпа до просвета.

Данните са от новия проект на стратегия за "Намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система". Държавата отчита 12,5% преждевременно зарязали училището при среден за ЕС процент 12,8. Целта е до 2020 г. той да е 11.

Добрата новина е дотук. Защото въпреки милионите основните причини за отпадането от училище си остават същите отпреди 2007 г. Според анализа в стратегията малчуганите напускат заради: бедност и семейни социални кризи (51,74% от всички отпаднали или 8975 деца), липса на мотивация да учат, влошена дисциплина, агресия, недобри учебни

програми, неподходящ избор на училище, етнически натиск, липса на контрол, заради заминаване в чужбина (5367 за миналата учебна година).

Най-много незавършили училище (между 18 и 24 г.) има в Югоизточния район - 21,1%, и в Северозападния - 20,8%. Това означава, че всеки пети и шести там е без средно образование. Това е и групата, в която безработицата е най-голяма, но и която няма желание да работи.

Най-малко са незавършилите в Югозападния район - 4 на сто. По данни на НСИ от по-миналата година броят на хората у нас от 7 до 24 г., които никога не са посещавали училище, е 1,29%. А всички световни показатели са категорични, че липсата на образование е в основата на бедността. Ако сега не бъдат взети мерки за образованието на днешните ученици, през 2020 г. показателите на неграмотните ще са много по-сериозни, а оттам ще има срив и в икономическата картина на България.

Пак последни в ЕС заради 4-годишните

Държавата ни е в последната 1/3 от списъка на страните членки на ЕС по обхванати в предучилищните групи 4-годишни деца. Това е записано в проектостратегиата за задържане на децата в училище, която трябва да бъде приета от кабинета. У нас в градините са 73,4% от малчуганите на тази възраст, а в Европа - 90,8%. Изоставането ни е с 17,4 на сто.

В същото време просветното ведомство вече обяви, че спира програмата за задължителното обучение на 4-годишните. В същия проект на стратегия обаче е записано: "Една от групите с повишен риск за преждевременно напускане на училище е тази на децата, които не са включени в системата на предучилищното възпитание и подготовка". По данни на УНИЦЕФ от 2009 г. за България поне 26 000 деца пропускат 1 година от своето обучение, защото родителите им не са ги записали в първа група на градините. Над 55% от малчуганите от българския етнос ходят на забавачка, докато при ромчетата този процент е 30,9. Това създава социалната изолация на етноса по-късно в училище и води до масовото отпадане на децата оттам. През 2010 г., когато се въвежда задължителното обучение на 5-годишните, процентът на записаните в забавачките скача с 6,6.

Из мерките в стратегията

Проектостратегиата предвижда поредица от мерки за задържане на децата в клас. Сред тях са:

- изграждане на системи за превенция и недопускане на отпадане на учениците;
- засилване на професионалното обучение и на това по предприемачество;
- промяна на модела на учебните програми, учебниците, оценяването, възможност за учене и след училище и т.н.

Целта е не само процентът на отпадналите да стане 11, а и достигане на 76% заетост на хората от 20 до 60 години до 2020 г.

[Вестник Стандарт](#)

✓ Бонус квартира към заплатата

С пари от ЕС работодателите ще могат да осигуряват общежития и квартири на млади работници. За семейните ще се търси работа и на съпрузите, ако единият от тях бъде нает на работа извън родното място. Насърчаването на мобилността е възможност младите да намират по-лесно работа. Мярката ще се прилага за по-слабо населени места със застаряващо население, където работодателите трудно биха привлекли хора под 24-годишна възраст. Младежки организации са предложили да се подпомага и настаняването на хлапетата в детски градини или поемането на транспортните разходи от родния град до работното място.

Това са само част от мерките за намаляване на младежката безработица, които в момента се обсъждат в социалното министерство. Работна група с представители от най-различни организации е дала близо 140 предложения как да се увеличи заетостта сред хората до 24-годишна възраст. Планът трябва да е готов до края на септември и да бъде защитен пред Брюксел до Нова година, каза пред "Стандарт" зам.-министърът на труда Росица Янкова. ЕС отпусна на България 100 милиона евро за борба с младежката безработица, които трябва да бъдат усвоени през 2014 г. и 2015 г. Част от парите ще отидат за стажуване и чиракуване под ръководството на наставник на конкретни работни места. Друга част ще бъде използвана за подпомагане на младите да стартират собствен бизнес. Предвиждат се средства и за гъвкави форми на обучение както за придобиване на нови знания, така и за надграждане на вече придобити. Младите предпочитат дистанционно обучение по интернет, както и вечерни или задочни курсове.

С одобрените от Брюксел средства ще се финансират и практиките при въвеждането на дуалната система на обучение в средното и висшето образование. Тя трябва да бъде въведена със Закона за професионалното образование, чийто проект е готов. Според дуалната система учащите ще прекарват поне два дни от седмицата в реална работна среда, а през останалото време ще учат теория в училище или в университета. Минимум 6 месеца работодатели трябва да осигуряват стажуване на младежи. То ще бъде платено със субсидия от Европа. Предвиждат се и възможности за дистанционна и надомна работа на младежите за дейности, при които това е възможно да се приложи.

Предвижда се още в училище да се учат трудово и осигурително право, така че още на тази възраст учениците да знаят правата си и да имат нетърпимост към нерегламентираната заетост. В Бюрата по труда за всеки новорегистрирал се младеж ще има специален консултант, който ще му направи индивидуален профил и план за действие в зависимост от това какво е завършил и какви знания му липсват, за да си намери подходяща работа.

Младият "меринджей" ще става работник

Младият меринджей от хитовия клип на лятото ще става работник. Потомството на прославилата се неграмотна ромка, която нарича мениджъра меринджей, няма да прави подобни грешки. В бъдещия план за борба с младежката безработица ще има специални средства за мургавите братя. За тях ще се търсят гъвкави форми на заетост, като например работа на половин работен ден и курсове по огромяване. Предвижда се да се увеличи и броят на ромските

трудови посредници, които съдействат за активирането на безработните в тази малцинствена група да се запишат в Бюрата по труда и да търсят честно препитание.

Безработните с регистрация в нета

Младите безработни освен в Бюрата по труда ще могат да се регистрират в интернет, където ще им се препраща редовно информация за свободни позиции или възможности за обучение. Мярката ще се приложи, защото хората на възраст до 24 г. контактуват предимно чрез интернет в социалните мрежи и така се цели да се привлече вниманието им да бъдат по-активни в търсенето на работа, смятат от Агенцията по заетостта. Разбира се, те ще имат индивидуални срещи с трудовите посредници, с които да дискутират трудностите в намиране на препитание.

Предстои в областните градове да бъдат изградени 30 информационно консултантски младежки центрове, които ще работят заедно с Бюрата по труда. Освен да информират младите за това какви възможности има за заетост и обучение, те ще играят и превантивна роля - ще събират информация за това какви специалисти завършват учебните заведения и какво се търси в реалния сектор. Освен това тези центрове ще насърчават и младежкото предприемачество с идеи и подпомагане как да се стартира собствен бизнес.

✓ 72 600 българи са на временна работа

София. Над 72 600 българи в момента работят по различни програми за временна заетост. За тях работодателите им получават субсидии, които в повечето случаи покриват за период от 9 до 12 месеца минималния осигурителен доход за всеки нает плюс осигуровките.

26 400 от временните работници са намерили препитание благодарение на Националния план за насърчване на заетостта, който се финансира от бюджета. Пикът на приключване на тяхната заетост се очаква в края на годината, обясниха за "Стандарт" от Агенцията по заетостта. Останалите 46 300 са наети със субсидии от европрограмата "Развитие на човешките ресурси". Тяхното освобождаване се очаква наесен. Именно те безпокоят социалния министър Хасан Адемов, който предупреди за вълна от безработица тогава.

От назначените с евросубсидии най-много са намерили работа по схемата "Подкрепа за заетост". В момента по нея се трудят над 22 300 души. От тях половината са в близо 3500 частни фирми. Другата половина работи в общини и общински предприятия.

40% от работодателите имат нагласа да задържат за постоянно тези работници след приключване на субсидията, показва анкета на Агенцията по заетостта. "Със сигурност поне половината от новоназначените по този проект ще останат за постоянно при нас", разказа за "Стандарт" Капка Ганчева от "Офис Уан Суперстор". През март компанията за търговия с офис оборудване и материали е наела 12 безработни като търговски представители и специалисти по продажбите. За 9 месеца субсидията им покрива 700 лв. заплата, колкото е минималният осигурителен праг за длъжността. Новите работници преминават двумесечно обучение в централата на компанията в София. Обучението е с наставник, който също получава допълнително възнаграждение. "Тази схема е голямо улеснение за бизнеса, защото ни спестява много разходи. През това време можем да преценим кои от новите работници се справят", казва Ганчева.

Най-мощна е схемата "Развитие", по която преквалификация и работа са намерили над 54 000 души. Мярката бе от първите, която пое съкратените от кризата. Работодатели на по-голямата част от тях станаха общини и общински дружества. В момента заети по схема "Развитие" са над 18 700 души.

✓ Младежка безработица - на 9-о място сме в Европа

България е на девето място в Европейския съюз по ниво на младежката безработица, показват последните данни на Евростат. У нас без препитание са 28,1% от младежите на възраст между 15 и 24 години при средно 23% в 28-те страни членки.

Най-тежко е положението в Гърция и Испания, където младежката безработица надхвърля 50 процента. Преди България в непрестижната класация са Ирландия, Хърватия, Португалия, Италия, Латвия и Словакия. С най-ниска безработица сред младите - между 8% и 9,5%, са Германия, Австрия и Холандия.

При приемането на бюджетната рамка за следващия програмен период от 2014 до 2020 г. ЕС одобри програма "Младежка гаранция" за 6 милиарда евро за всичките 7 г. След ревизия на евробюджета, сумата може да набъбне и на 8 милиарда евро. От планираните засега пари България ще получи 100 млн. евро, които трябва да усвои през 2014 и 2015 г. А след актуализация на евробюджета е възможно страната да получи още финансиране. Борбата с младежката безработица ще е акцент в предстоящите догодина избори за Европарламент. Двете големи фракции - на ЕНП и на ПЕС, отдавна посочват проблема като един от най-наболелите на Стария континент. Като лидер на Партията на европейските социалисти Сергей Станишев инициира програмата "Младежка гаранция", а формацията направи кампания във всички страни членки. Темата получи безпрецедентна подкрепа от политическите опоненти на левицата и бе подкрепена от останалите фракции в Европарламента.

Йова АПОСТОЛОВА

✓ 8 млн. от бюджета за нови щатове

От резерва за неотложни нужди след актуализацията на бюджета 8 милиона ще отидат за Националния план по заетост. Това заяви пред "Стандарт" шефката на социалната комисия в парламента Корнелия Нинова (БСП). Парите ще помогнат на 32 000 души да получат работа. Става дума за хората, които ще отпаднат до края на годината от Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси", поясни Нинова. Управляващите очакват и да заработи Програмата за младежка заетост. Чрез нея 71 000 безработни, регистрирани в Бюрата по труда, ще могат да започнат първата си работа. Още миналия месец парламентът прие на второ четене мерки за борба с младежката безработица. Промените в Закона за

насърчаване на заетостта получи подкрепата на всички парламентарни групи. Работодателите ще бъдат стимулирани да наемат млади хора на първо работно място. Държавата ще поема част от разходите от издръжката им за период от 6 до 18 месеца. За първите шест месеца ще са 30% от разходите, за следващите шест месеца - 50% и за последните шест месеца - 75%.

Биляна ВЕСЕЛИНОВА